
Hoa Kỳ hậu tư bản

Khuất Phong Nguyễn Đình Phùng

Sự sụp đổ của Wall Street và hệ thống tài chính của Hoa Kỳ đưa đến cuộc khủng hoảng kinh tế lớn lao chưa từng thấy kể từ thời Great Depression, có thể coi như dấu hiệu của sự cáo chung chủ nghĩa tư bản như ta đã biết từ nhiều thập niên qua. Chính sách của chính quyền Obama hiện tại nhằm cứu nguy kinh tế hiện nay có khuynh hướng đưa Hoa Kỳ vào một thời kỳ hậu tư bản mới, nhằm sửa chữa những quá đáng và lạm dụng của nền tư bản quá thiên về cực hữu tại Hoa Kỳ kể từ thời Tổng Thống Reagan. Có thể nói những chính sách mới này của Obama gần như quay hẳn 180 độ và thiên về cực tả, như những tay bảo thủ cực đoan của đảng Cộng Hòa gần đây đã công kích Obama là đi vào con đường của xã hội chủ nghĩa tại Hoa Kỳ!

Tư tưởng bảo thủ từ thời Reagan cho là chính quyền gây ra nhiều vấn đề hơn là giải quyết được chuyện gì, kinh tế thị trường phải để cho hoàn toàn tự do, không cần và không nên để chính quyền xen vào can thiệp. Có thể nói tư tưởng này tin một cách tuyệt đối vào những dạy bảo của Adam Smith, là bàn tay vô hình của thị trường, do sự kiếm lợi cho riêng mình của mỗi cá nhân, sẽ đưa đến lợi chung cho toàn thể. Vì thế kể từ thời Reagan và đặc biệt trong 8 năm của Tổng Thống George W Bush, hầu như tất cả những cơ chế kiểm soát về thị trường và tài chính do Tổng Thống Roosevelt đặt ra từ sau thời kỳ Great Depression, đã bị loại bỏ.

Những luật về phân cách ngân hàng và công ty đầu tư bị dẹp, do đó gây ra chuyện các đại ngân hàng như Citigroup, Bank of America... gần như vỡ nợ vì nhẩy vào thị trường trái phiếu nhà cửa. Những kiểm soát về đầu tư của cơ quan Securities Exchange Commission nhằm canh chừng Wall Street và các thị trường chứng khoán bị chính quyền Bush ngăn chặn làm bất lực,

nên đã để cho các công ty như Bears Stearns, Lehman Brothers, AIG... làm bậy làm vỡ nợ và lôi kéo cả hệ thống về tín dụng của toàn cầu bị đông cứng. Tệ hơn nữa, cơ quan SEC này đã lơ là trong hàng chục năm đã để cho Bernie Madoff lường gạt hàng 60 tỷ Mỹ Kim trong vụ lường đảo Ponzi scheme, lớn nhất trong lịch sử, làm niềm tin vào Wall Street và đầu tư tại Hoa Kỳ coi như tan vỡ hẳn, không còn ai dám tin ai nữa!

Những quá đáng và lạm dụng để làm giàu cho một thiểu số trên Wall Street đã đưa đến hậu quả tai hại là cả hệ thống tài chính sụp đổ và cuộc đại khủng hoảng kinh tế hiện nay. Nên những biện pháp của chính quyền Obama đưa ra dù không phải là quốc hữu hóa các ngân hàng, cũng được coi như có tác dụng tương tự. Vì đã nhận tiền lên đến hàng ngàn tỷ Mỹ Kim của chính phủ, các ngân hàng và công ty đầu tư không thể làm khác hơn là phải nghe lệnh của chính quyền.

Như vụ phải chịu thử xem là có khả năng tồn tại hay không nếu cuộc khủng hoảng kinh tế kéo dài, gọi là stress test của bộ trưởng tài chính Tim Geithner đặt ra, việc sống hay chết của một ngân hàng tại Hoa Kỳ đã được đặt dưới lệnh của Geithner, không còn do thị trường tự do xác định nữa. Ngay cả hai công ty làm xe hơi GM và Chrysler, hiện nay cũng sẽ do chính quyền quyết định cho sống hay chết, bắt vỡ nợ hay sẽ được giúp tiền thêm để sống sót. CEO của GM là Wagoner cũng đã bị chính quyền bắt phải từ chức, không phải do công ty quyết định!

Chính quyền của Obama như vậy đã chứng tỏ không phải là một chính quyền để mặc kệ cho Wall Street và cho giới tư bản lộng hành, muốn làm gì thì làm, không có cơ quan nào kiểm soát hay canh chừng như dưới thời Bush. Ngoài hệ thống tài chính, Obama cũng đã đưa ra những chương trình cải tổ y tế, môi sinh, tạo nhiên liệu mới, giáo dục, xã hội..., tất cả những hoạt động này của chính quyền đều cho thấy vai trò lớn lao và quyết định của chính

phủ, không phải để mặc cho tư nhân và cho thị trường tự do như trước.

Một đường hướng khác của Obama thuộc về tả khuynh là vấn đề thuế má. Chủ trương của Obama là phân phối lại tài sản bằng luật về thuế, nhằm nâng đỡ giới trung lưu và sửa đổi những bất công về lợi tức giúp giới giàu của thời Bush. Như vậy chắc chắn thuế sẽ tăng cao cho giới nhà giàu trong vòng hai năm nữa, khi luật giảm thuế của Bush trước đây sẽ hết hiệu lực năm 2010. Tuần lễ vừa qua, giới bảo thủ của Cộng Hòa đã tổ chức những cuộc biểu tình chống thuế, bắt chước như thời Hoa Kỳ dành độc lập hơn hai trăm năm trước, gọi là tea parties, như tại Boston thời đó phản đối luật thuế của Anh trên thuộc địa Hoa Kỳ.

Một chủ trương khác của Obama là thay đổi nền văn hóa tiêu thụ của dân chúng Hoa Kỳ, khuyến khích tiết kiệm và để dành và dùng tiền để ra này thay vì tiêu thụ, đầu tư vào chính Hoa Kỳ để quốc gia đỡ lệ thuộc vào việc tài trợ cho ngân sách và thâm thủng mậu dịch bằng tiền đi vay của ngoại quốc nhất là Trung Hoa.

Điều này có lẽ sẽ là điều khó khăn nhất vì nền kinh tế của Hoa Kỳ hơn 70% là do tiêu thụ, dân Mỹ tiêu xài đã quen, không có tiền vẫn đi vay để tiêu như thường. Thay đổi truyền thống đã thành văn hóa của Hoa Kỳ là điều cực kỳ khó khăn, ít ra cũng phải cả một hai thế hệ mới đổi được. Hay cuộc khủng hoảng kinh tế trở thành nặng như thời Depression, khi đó dân Mỹ sẽ bắt buộc phải đổi truyền thống tiêu thụ này nhanh chóng hơn nhiều! Thực ra nếu dân Mỹ không tiêu thụ nữa, hay thay đổi quá nhanh, nền kinh tế toàn cầu sẽ lâm vào khủng hoảng nặng hơn. Vì sự tiêu thụ của dân chúng Hoa Kỳ là yếu tố căn bản cho sự phát triển kinh tế của đa số quốc gia đang mở mang hiện nay. Đầu số là Trung Hoa, gần như lệ thuộc hoàn toàn vào Hoa Kỳ để xuất cảng và phát triển. Ngay như hiện nay, với mức tiêu thụ suy giảm tại Hoa Kỳ, kinh tế Trung Hoa đã ngưng trệ với mức xuất cảng rơi rụng hàng 30-

---

40%. Huống gì một khi Obama thành công, khuyến khích dân Mỹ thay đổi hẳn được nền văn hóa tiêu thụ, khi đó Trung Hoa và nhiều nước khác nữa sẽ lâm vào cảnh suy thoái nặng nề hơn nhiều!

Một vài dấu hiệu trong những tuần lễ gần đây cho thấy kinh tế Hoa Kỳ đã có chút ánh sáng le lói! Một số ngân hàng tuần qua tuyên bố đã đứng vững hơn và đã có lời chút đỉnh thay vì lỗ hàng vài chục tỷ Mỹ Kim mỗi tam cá nguyệt như trong năm qua. Thị trường chứng khoán xuống thấp nhất vào đầu tháng 3 với chỉ số Dow Jones xuống đến mức 6500, nay đã lên lại được hơn 20%. Nhưng nhiều nhà phân tích về đầu tư cho rằng Wall Street có thể lạc quan quá sớm. Sau khi đã mất đi hàng 50% giá trị, thế nào stock cũng lên lại chút đỉnh, theo thành ngữ của Wall Street gọi là dead cat bounce, mèo chết ném xuống đất thế nào cũng nhảy tưng lên một chút, trước khi rơi hẳn năm lần quay! Stock có thể sẽ xuống trở lại, Dow Jones mất thêm một hai ngàn điểm nữa trước khi xuống đến mức thấp nhất của cuộc khủng hoảng kinh tế này.

Lý do là kinh tế Hoa Kỳ còn quá nhiều khó khăn, với giá nhà cửa tiếp tục đi xuống, nạn dân mất nhà tăng lên 40% so với năm ngoái, thất nghiệp chỉ thấy tăng chưa giảm, hiện nay đã hơn 6 triệu người thất nghiệp. Từ nay đến cuối năm, tỷ lệ thất nghiệp sẽ lên hơn 10% và năm đến còn nhiều hơn nữa. Chỉ nguyên một hãng xe GM, nếu chính quyền Obama để cho khai vỡ nợ, sẽ có thêm vài triệu người bị mất việc theo kiểu dây chuyền vì GM vỡ nợ sẽ kéo theo nhiều công ty khác liên hệ cũng như những dịch vụ dính líu đến kỹ nghệ xe hơi bị vỡ nợ theo.

Ngoài ra với mức thất nghiệp tăng vọt, mức lỗ lã của các ngân hàng và các công ty tài chánh sẽ còn tăng hơn khi dân Mỹ bắt đầu quịt nợ credit cards và các món nợ khác. Mức khai phá sản hiện nay càng ngày càng cao vì đây là thời điểm cho dân Mỹ trực diện với những quá đáng về nợ nần và tiêu xài không biết đến ngày mai của mình. Vì thế khi quả bóng nhà cửa

vỡ tan và những tác động xấu dây chuyền vẫn chưa chấm dứt hẳn và tỷ lệ thất nghiệp chỉ thấy tăng chứ chưa ngưng lại, nền kinh tế Hoa Kỳ vẫn còn trên đà rơi tự do, chưa có thể gọi là có chút hy vọng sáng sủa nào cả!

Tóm lại, những cố gắng của chính quyền Obama trong việc cứu nguy kinh tế có thể sẽ đem lại những hiệu quả tốt, nhưng thời gian còn quá sớm để cho biết là sẽ giải quyết nổi vấn đề hay không. Chỉ có một điều chắc chắn là với đại khủng hoảng kinh tế toàn cầu, bắt nguồn từ Hoa Kỳ này, chủ nghĩa tư bản như trong mấy thập niên qua đã được coi như cáo chung và một thời kỳ hậu tư bản đã bắt đầu. Những chính sách của chính quyền Obama, với chiều hướng tả khuynh, sẽ đưa nền kinh tế và xã hội của Hoa Kỳ đi đến đâu, điều đó chỉ thời gian mới trả lời rõ ràng được.

Khuất Phong Nguyễn Đình Phụng

<http://www.nguyendinhphung.com/>
